

Protocol Medicijnverstrekking en Medisch handelen

2018-2021

Protocol hoe te handelen bij plotselinge ziekte van een leerling, medicijnverstrekking en medisch handelen, gevolgd door toestemmingsformulieren, bekwaamheidsverklaring en calamiteitenhandleiding.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	2
1. Het kind wordt ziek op school	3
2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek.....	4
3. Medische handelingen.....	6
Bijlagen	
1. Toestemmingsformulier voor: ‘het verstrekken van medicijnen op verzoek’	8
2. Toestemmingsformulier voor: ‘uitvoeren van medische handelingen’.....	9
3. Bekwaamheidsverklaring.....	10
4. Richtlijnen: hoe te handelen bij een calamiteit’	11

Inleiding

Steeds meer kinderen gebruiken medicatie. Ook krijgt de schoolleiding steeds vaker het verzoek van ouders/verzorgers om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. Dit protocol is bestemd als handreiking hoe te handelen in deze situaties en heeft als doel op een verantwoorde manier om te gaan met medicijnverstrekking en medisch handelen op de St.-Jozefmavo.

Medicijnverstrekking en medisch handelen

Personeel op school worden regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de schoolleiding te maken met het verzoek van ouders(s)/verzorger(s) om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen toe te dienen. (Voor de leesbaarheid van het stuk zullen we hierna spreken over ouders wanneer wij ouder(s)/verzorger(s) bedoelen).

De schoolleiding aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden.

Personeel begeeft zich op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn.

Met het oog op de gezondheid van kinderen is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelt. Personeel moet daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken. Een ieder moet zich realiseren dat wanneer hij/zij fouten maakt of zich vergist hij/zij voor deze handelingen aansprakelijk gesteld kan worden.

Daarom vormt dit protocol een handleiding hoe in diverse situaties te handelen.

De drie te onderscheiden situaties zijn:

- *Het kind wordt ziek op school*
- *Het verstrekken van medicijnen op verzoek*
- *Medische handelingen*

De eerste situatie laat personeel geen keus. De leerling wordt ziek of krijgt een ongeluk en de teamleider en/of BHV-er moeten direct bepalen hoe te handelen. Bij de tweede en de derde situatie kan de schoolleiding kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling.

Voor ieder personeelslid geldt dat hij mag weigeren handelingen uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht.

Op de volgende pagina's wordt elk onderdeel apart beschreven. In de bijlagen bevinden zich toestemmingsformulieren en een bekwaamheidsverklaring.

Opmerkingen

- Dit protocol vormt een onderdeel van het schoolondersteuningsprofiel en wordt opgesteld in samenwerking met het CJG en het hoofd BHV.
- Evaluatie iedere 3 jaar. De zorgcoördinator neemt hierin het initiatief.
- Het beheer van het protocol ligt bij het zorgteam.

1. Het kind wordt ziek op school

Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt het tijdens de schooluren last van hoofd-, buik- of oorspijn. Ook kan het bijvoorbeeld door een insect geprikt zijn. Het kind meldt zich bij de baliemedewerker. Die heeft een kort gesprekje met de leerling en informeert hierbij naar de aard van de klachten, hoelang de leerling al hinder ondervindt, of er wel voldoende gegeten is e.d.

- De baliemedewerker maakt een inschatting wat nodig is:

a. De klacht is niet ernstig.

De baliemedewerker adviseert de leerling even wat water te drinken, te eten of frisse lucht op te snuiven.

b. De klacht blijkt ernstiger.

De baliemedewerker controleert de hoeveelheid ziekmeldingen in Magister en eventueel het logboek van de leerling. De baliemedewerker informeert bij de leerling of ouders thuis zijn. Bij relatief weinig ziekte dagen beslist de baliemedewerker contact te leggen met thuis en de leerling te laten vertrekken, of de baliemedewerker overlegt met de teamleider. De ziekmelding wordt bij vertrek in Magister geplaatst. De teamleider kan ook besluiten de zaak nog even aan te zien en (op termijn) de leerling terug te sturen naar de les.

c. De klacht is acuut, vanwege bijvoorbeeld flauwvallen, verstuijing, breuk, waardoor de leerling niet zelf meer mobiel is.

De baliemedewerker neemt contact op met de teamleider en de EHBO voor advisering. De EHBO en de teamleider overleggen welke vervolgstap het best kan worden gezet. De teamleider neemt contact op met de ouders. In geval een leerling naar een arts of Spoed Eisende Hulp moet worden vervoerd overlegt de teamleider met de EHBO/conciërges wie welke stappen zet.

d. De klacht ziet er ernstig uit.

De teamleider overlegt met de EHBO/conciërges, neemt contact op met 112 en stelt de ouders op de hoogte.

Niemand bereikbaar

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen de medicijnen niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden.

De teamleider kan besluiten, eventueel na overleg met de BHV, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij/zij na overleg met de BHV/EHBO inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft zaak het kind voortdurend te observeren.

Enkele zaken waar op gelet kan worden:

- Toename van pijn
- Misselijkheid/braken
- Verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen)
- Verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur)
- Verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid)

2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens schooluren. Te denken valt bijvoorbeeld aan puffjes voor astma of antibiotica. Ouders vragen dan bij de inschrijving of via het toestemmingsformulier aan de teamleider om deze middelen te verstrekken. In deze situatie is de toestemming van de ouders gegeven. In het Magisterlogboek van de leerling wordt hiervan een aantekening gemaakt.

Het is in ieder geval van belang deze toestemming schriftelijk vast te leggen. Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Via het toestemmingsformulier (bijlage 1) wordt schriftelijk vastgelegd om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Verder de periode waarin de medicijnen moeten worden verstrekt, de wijze van bewaren, opbergen en de wijze van controle op vervaldatum. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de teamleider verwachten en die weet op zijn beurt weer precies wat te doen en waar hij/zij verantwoordelijk voor is.

Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is wanneer ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen

- *Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.*
- *Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.*
- *Noteer in een logboek dat het medicijn aan het betreffende kind gegeven is.*

Mocht de situatie zich voordoen dat een kind niet goed op een medicijn reageert of dat er onverhoopt toch een fout gemaakt wordt bij de toediening van een medicijn, bel dan direct met de huisarts of specialist in het ziekenhuis. Bel bij een ernstige situatie direct het landelijke alarmnummer 112. Zorg in alle gevallen dat duidelijk alle relevante gegevens bij de hand zijn, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en /of specialist van het kind, het medicijn dat is toegediend, welke reacties het kind vertoont (eventueel welke fout is gemaakt).

Paracetamol verstrekking op school

De baliemedewerker stelt in principe geen paracetamol ter beschikking van leerlingen die hier om vragen. Alleen in uitzonderlijke situaties kan hiervan afgeweken worden.

Het advies van het CJG aan scholen over het gebruik van paracetamol als zelfmedicatie

- Paracetamol wordt terughoudend verstrekt; in eerste instantie worden er leef adviezen gegeven aan de leerling (zie onder).
- Het is verstandig een registratie bij te houden van de verstrekking van paracetamol.
- Als een leerling regelmatig vraagt om paracetamol (4 tot 5 keer), worden de ouders geïnformeerd.
- Bij veelvuldig gebruik (minimaal 4 maal per maand, gedurende minimaal 3 maanden) wordt de schoolverpleegkundige geïnformeerd. (Het verstrekken van paracetamol valt binnen de verantwoordelijkheid van de teamleider daar hij inzicht heeft in het medisch dossier van een leerling en ook de bevoegdheid heeft voor vermelding of registratie in Magister!)

Leef adviezen

- Drink eerst water
- Heb je voldoende gegeten (ontbeten); zo niet, eet eerst even wat
- Ga even naar buiten
- Is er voldoende ventilatie in het lokaal

3. Medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van een schoolkind en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Gelukkig zien steeds meer scholen in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om indien mogelijk, naar school te gaan.

Medische handelingen

In principe verricht personeel van de school geen medische handelingen.

In hoog uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de schoolleiding vragen toch handelingen te verrichten die vallen onder medisch handelen. Te denken valt daarbij aan het meten van de bloedsuikerspiegel bij diabetespatiënten door middel van een vingerprikje. De school heeft een vaste ruimte beschikbaar waar leerlingen zelf kunnen prikken (vb. diabetes).

Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. (bijlage 2) Zonder toestemming van de ouders kan de teamleider helemaal niets doen. Gezien de verstrekende gevolgen van de handelingen moet de schoolleiding een schriftelijke toestemming van de ouders vragen.

Directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder moet zich, wanneer wordt overgaan tot het uitvoeren van een medische handeling door de teamleider bewust zijn dat zij daarmee bepaalde verantwoordelijkheden op zich neemt. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is goed te weten wat hiervan de consequenties kunnen zijn.

Wettelijke regels

Voor de hierboven genoemde situatie heeft de wetgever een aparte regeling gemaakt. De wet beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor medewerkers van de school. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen aan medewerkers van school als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde handelingen – de zogenaamde voorgehouden handelingen – mogen alleen verricht worden door artsen. Anderen dan artsen mogen medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Aansprakelijkheid

Vorenstaande is ook van toepassing wanneer een personeelslid bij een leerling een medische handeling verricht. Technisch gezien valt de teamleider niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms wordt de school betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat de teamleider gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren.

Deze, niet alledaagse, positie moet hierbij serieus genomen worden en er moet overwogen om dit wel of niet te doen. Er moet een gedegen instructie zijn hoe de handeling moet worden uitgevoerd. Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling wordt schriftelijk vastgelegd in een bekwaamheidsverklaring. Zodoende wordt een optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, en school gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van de school

zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat de teamleider in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van die medische handeling. (bijlage 3)

Binnen organisaties in de gezondheidszorg is het gebruikelijk dat een arts, of een door hem aangewezen en geïnstrueerde vertegenwoordiger, een bekwaamheidsverklaring afgeeft met het oog op eventuele aansprakelijkheden.

Heeft de teamleider geen bekwaamheidsverklaring dan kan hij bij onoordeelkundig handelen aangesproken worden voor de aangerichte schade. Het schoolbestuur is echter weer verantwoordelijk voor datgene wat de teamleider doet.

Kan een directeur-bestuurder een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld.

Een directeur-bestuurder die niet kan bewijzen dat personeel voor een bepaalde handeling bekwaam is, wordt aangeraden medische handelingen niet te laten uitvoeren. Personeel dat onbekwaam en/of zonder opdracht van een arts deze handeling verricht is niet alleen civielrechtelijk aansprakelijk (betalen van schadevergoeding), maar ook strafrechtelijk (mishandeling). De directeur-bestuurder kan op haar beurt als werkgever eveneens civiel- en strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

Om zeker te zijn dat de civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, is het raadzaam om, voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen, contact op te nemen met de verzekeraar van de school. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd.

Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van een en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan meeverzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen treedt de teamleider direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Bij een ernstige situatie wordt direct contact gezocht met het landelijke alarmnummer 112.

Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt. Geef verder door naar aanleiding van welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

Bijlage 1 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Verklaring Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

naam leerling: _____

geboortedatum: _____

adres: _____

postcode en plaats: _____

naam ouder(s)/verzorger(s): _____

telefoon thuis: _____

telefoon werk: _____

naam huisarts: _____

telefoon: _____

naam specialist: _____

telefoon: _____

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

Naam van het medicijn: _____

Medicijn dient dagelijks te worden toegediend op onderstaande tijden:

_____ uur

_____ uur

_____ uur

_____ uur

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn: _____

Wijze van toediening: _____

Wijze van bewaren: _____

Controle op vervaldatum door: _____ (naam)

_____ (functie)

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam: _____

Ouder/verzorger: _____

Plaats: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Bijlage 2 Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring Toestemming tot het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenaamde 'medische handeling' op school

bij:

naam leerling: _____

geboortedatum: _____

adres: _____

postcode en plaats: _____

naam ouder(s)/verzorger(s): _____

telefoon thuis: _____

telefoon werk: _____

naam huisarts: _____

telefoon: _____

naam specialist: _____

telefoon: _____

naam medisch contactpersoon: _____

telefoon: _____

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

_____ uur

_____ uur

_____ uur

_____ uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

Manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op:

_____ (datum)

Door:

Naam: _____

Functie: _____

Van: _____ (instelling)

Aan:

Naam: _____

Functie: _____

Van: _____ (naam school en plaats)

Ondergetekende:

Naam: _____

Ouder/verzorger: _____ Plaats: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Bijlage 3 Verklaring Bekwaam uitvoeren van medische handelingen

Bekwaamheidsverklaring bij het uitvoeren van medische handelingen

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling:

verklaart dat,

naam werknemer: _____

functie: _____

werkzaam aan/bij: _____

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

naam leerling: _____

geboortedatum: _____

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende:

Naam: _____

Functie: _____

Werkzaam aan/bij: _____

Plaats: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Bijlage 4 Hoe te handelen bij een calamiteit

Indien zich calamiteiten voordoen ten gevolge van het toedienen van medicijnen of het uitvoeren van een medische handeling bij een kind

Richtlijnen, hoe te handelen bij een calamiteit ten gevolge van

het toedienen van medicijnen aan een kind of het uitvoeren van een medische handeling:

- Laat het kind niet alleen. Probeer rustig te blijven. Observeer het kind goed en probeer het gerust te stellen.
- Waarschuw een volwassene voor bijstand (of laat een van de kinderen een volwassene ophalen waarbij u duidelijk instrueert wat het kind tegen de volwassene moet zeggen).
- Bel direct de huisarts en/of de specialist van het kind.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- Geef door naar aanleiding van welk medicijn of 'medische' handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan (eventueel welke fout is gemaakt).
- Zorg ervoor dat u alle relevante gegevens van het kind bij de hand hebt (of laat deze direct door iemand opzoeken) zoals:
 1. Naam van het kind
 2. Geboortedatum
 3. Adres
 4. Telefoonnummer van ouders en/of andere, door ouders aangewezen, persoon
 5. Naam + telefoonnummer van huisarts/specialist
 6. Ziektebeeld waarvoor medicijnen of medische handeling(en) nodig zijn.
- Bel de ouders (bij geen gehoor een andere, door de ouders aangewezen persoon):
 1. Leg duidelijk uit wat er gebeurd is;
 2. Vertel, indien bekend, wat de arts heeft gedaan/gezegd;
 3. In geval van opnamen, geef door naar welk ziekenhuis het kind is gegaan.